

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ,
МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ**

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ПРЕДМЕТНІ ТЕХНОЛОГІЇ
ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ"
для студентів напряму підготовки
6.050101 "Комп'ютерні науки"
всіх форм навчання**

Харків. Вид. ХНЕУ, 2012

Затверджено на засіданні кафедри інформаційних систем.
Протокол № 7 від 14.12.2011 р.

Укладач Беседовський О. М.

P58 Робоча програма навчальної дисципліни "Предметні технології інформаційних систем" для студентів напряму підготовки 6.050101 "Комп'ютерні науки" всіх форм навчання / укл. Беседовський О. М. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2012. – 40 с. (Укр. мов.)

Подано тематичний план навчальної дисципліни, її зміст за модулями та темами, плани лекцій і практичних занять, питання для самостійної роботи студентів, тематику контрольних робіт для студентів заочної форми навчання, опис методик активізації процесу навчання, форми індивідуально-консультативної роботи, систему поточного та підсумкового контролю знань студентів.

Рекомендовано для студентів напряму підготовки 6.050101 "Комп'ютерні науки" всіх форм навчання.

Вступ

Навчальну дисципліну "Предметні технології інформаційних систем" віднесено до групи освітньо-професійних дисциплін підготовки бакалаврів за напрямом підготовки "Комп'ютерні науки". Вона є невід'ємною частиною циклу економічних дисциплін, необхідних працівникам сфери інформаційних технологій, які займаються питаннями організації, проектування інформаційних систем для їх подальшої автоматизації, незалежно від форми власності та організаційно-правової форми господарювання.

Вивчення дисципліни "Предметні технології інформаційних систем" проходить на третьому курсі та дозволяє студентам оволодіти знаннями при розробці та функціонуванні сучасних інформаційних технологій, а також використання різноманітних предметних інформаційних технологій для розв'язання різноманітних задач діяльності підприємства. Специфіка сучасного ринку вимагає від фахівця в області проектування володіння великим набором інструментів ведення бізнесу, до яких, безумовно, відноситься все різноманіття автоматизованих систем управління підприємством. Саме тому важливо сформулювати у майбутніх фахівців з комп'ютерних наук компетенції в галузі економіки та можливостей їх використання при організації моделювання та проектування майбутніх інформаційних систем і технологій. Особливу увагу тут треба приділити питанню розвитку компетентностей з бухгалтерського обліку як однієї з основних складових економічної діяльності підприємства.

Метою навчальної дисципліни є надання студентам знань, вмінь та навичок з сутності предметних технологій, які використовуються при функціонуванні підприємств, а саме предметних технологій бухгалтерського (фінансового, податкового та управлінського) обліку; ознайомлення з сутністю сучасних комп'ютерних інформаційних систем підприємства.

Предмет навчальної дисципліни – сучасні комп'ютерні інформаційні системи підприємств, інформація підприємств з бухгалтерського (фінансового, управлінського, податкового) обліку, автоматизовані інформаційні системи обліку на підприємствах.

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час проведення аудиторних занять: лекційних та практичних. Також велике значення в процесі вивчення та закріплення знань має самостійна робота студентів.

Структура навчальної дисципліни "Предметні технології інформаційних систем" наведена в табл. 1.

Таблиця 1

Структура навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна: підготовка бакалаврів	Напрямок підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів відповідних ECTS: 3,5 кредити, у тому числі: змістовних модулів – 2, самостійна робота	Шифр та назва галузі знань: 0501 "Інформатика та обчислювальна техніка"	Вибіркова. Рік підготовки: 3. Семестр: 2(6)
Загальна кількість годин – 126 годин; за змістовними модулями: модуль 1 – 36 годин; модуль 2 – 90 годин	Шифр та назва напрямку підготовки: 6.050101 "Комп'ютерні науки"	Лекції (теоретична підготовка) – 15 годин; Практичні заняття – 45 годин; самостійна робота – 66 годин
Кількість тижнів викладання навчальної дисципліни – 15. Кількість годин на тиждень – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Вид контролю: пмк

1. Кваліфікаційні вимоги до студентів у галузі предметних інформаційних технологій

Основною метою викладання дисципліни є формування компетентностей щодо сучасних інформаційних систем, їх раціонального використання, а також їх ефективного застосування у процесі діяльності підприємств в Україні; формування компетентностей з бухгалтерського (фінансового, управлінського, податкового) обліку з метою подальшого вирішення задач з автоматизації вирішення відповідних задач.

Предметом вивчення дисципліни є предметні технології бухгалтерського обліку, засоби й методи оптимізації вирішення задач за допомогою сучасних концепцій розвитку інформаційних систем підприємств.

Необхідна навчальна база перед початком вивчення дисципліни.

З метою кращого засвоєння навчального матеріалу дисципліни студенти повинні до її початку сформувати компетентності в галузі економіки та бізнесу, системного аналізу. У свою чергу, знання з даної дисципліни забезпечують успішне вивчення дисциплін "Інформаційні технології в економіці", "Інформаційні системи в економіці", "Інформаційні системи сучасного бізнесу", виконання курсових та дипломних проектів.

Результати навчання

Після успішного закінчення вивчення дисципліни, студент повинен продемонструвати **знання і розуміння:**

основних принципів, технологій, концепцій та сучасних проблем щодо розвитку сучасних комп'ютерних інформаційних систем підприємства;

предметних технологій, у тому числі предметних технологій бухгалтерського обліку;

принципів формування проведення у бухгалтерському обліку відповідно з існуючим планом рахунків.

Застосування знань і розуміння. Після успішного закінчення вивчення дисципліни очікується, що студент буде демонструвати навички та здатність застосовувати знання з організації бухгалтерського обліку на підприємствах України задля формування бухгалтерських проведення за господарськими операціями та подальшим формуванням на цій основі бухгалтерської звітності.

Формування суджень. Після успішного закінчення дисципліни, студент має демонструвати здатність критично вивчати, аналізувати і оцінювати з різних точок зору:

комп'ютерні інформаційні системи підприємств, що з'являються на ринку України та мати змогу запропонувати керівництву підприємства найбільш оптимальні варіанти;

бухгалтерські завдання, які постають перед підприємством задля їх подальшої автоматизації;

особисті знання і потребу в інших знаннях;

перспективи та загальні тенденції щодо розвитку комп'ютерних інформаційних систем.

Комунікація. Після успішного закінчення вивчення навчальної дисципліни, студент повинен бути в змозі продемонструвати здатність

планувати і проводити якісні презентації, а також описувати прийняті рішення з використанням усного та письмового мовлення, символічної мови.

Здатність до подальшого навчання, розвитку. Після успішного закінчення вивчення дисципліни, студент повинен бути в змозі продемонструвати здатність вивчати нові технології, методи та прийоми щодо функціонування сучасних комп'ютерних інформаційних систем підприємства, а також критично аналізувати їх для професійної роботи. Також студент повинен бути в змозі використовувати отримані знання з основ бухгалтерського обліку та звітності на підприємствах для подальшої автоматизації цієї діяльності як у вже існуючих програмних середовищах, так і створюючи власні програмні додатки.

У результаті вивчення навчальної дисципліни мають бути сформовані такі компетентності:

здатність до визначення сучасного стану і тенденцій розвитку інформаційних технологій;

здатність до визначення якості та ефективності інформаційних систем;

здатність до визначення сутності комп'ютерної інформаційної системи підприємства та зв'язків між її підсистемами;

здатність до реалізації раціональної технології вирішення певної задачі з бухгалтерського обліку.

Програму навчальної дисципліни розроблено відповідно до вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

При вивченні дисципліни "Предметні технології інформаційних систем" студент має ознайомитися з програмою дисципліни, її структурою, формами та методами навчання, видами та методами контролю знань.

Тематичний план дисципліни складається з двох модулів, кожний з яких об'єднує у собі відносно самостійний блок дисципліни, який логічно пов'язує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом та взаємозв'язками.

Навчальний процес здійснюється у таких формах: лекційні заняття, практичні заняття, лабораторні заняття та самостійна робота студента. Структура залікового кредиту дисципліни наведена у табл. 2.

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Тема дисципліни	Кількість годин, відведених на		
	лекції	практичні заняття	самостійну роботу
Змістовний модуль 1. Теоретичні засади функціонування предметних технологій інформаційних систем			
Тема 1. Сутність предметних технологій інформаційних систем	2	2	2
Тема 2. Сучасні комп'ютерні інформаційні системи, котрі реалізують предметні технології підприємств	4	12	14
Разом за модулем 1	6	14	16
Змістовний модуль 2. Бухгалтерський облік як предметна технологія інформаційних систем			
Тема 3. Бухгалтерський облік як одна з предметних технологій інформаційних систем. Предмет і метод бухгалтерського обліку	2	4	8
Тема 4. Бухгалтерський баланс. Рахунки бухгалтерського обліку	2	6	10
Тема 5. Облік господарських процесів	2	14	18
Тема 6. Предметні технології з документації бухгалтерського обліку	2	4	8
Тема 7. Звітність підприємств	1	3	6
Разом за модулем 2	9	31	50
Разом за дисципліною	15	45	66

3. Зміст дисципліни за модулями та темами

Модуль 1. Теоретичні засади функціонування предметних технологій інформаційних систем

Тема 1. Сутність предметних технологій інформаційних систем

Сутність поняття "технологія".

Поняття інформаційної технології (ІТ). Етапи розвитку ІТ. Новітня інформаційна технологія (НІТ), її ознаки.

Предметна, забезпечуюча, функціональна інформаційні технології.

Предметна інформаційна технологія та її роль в діяльності підприємства.

Тема 2. Сучасні комп'ютерні інформаційні системи, котрі реалізують предметні технології підприємств

Поняття комп'ютерної інформаційної системи підприємства (КІСП). Роль КІСП на сучасних підприємствах. Склад і призначення КІСП. Типи КІСП. Основні підсистеми КІСП.

Підсистема бухгалтерського обліку, її основні завдання, функції. Зв'язок підсистеми бухгалтерського обліку з іншими підсистемами КІСП.

Структурні компоненти КІСП. Функціональні, забезпечуючі та організаційні компоненти КІСП.

Сучасні КІСП на базі стандартів MRP, MRPII, ERP, ERP II. Основні функції та підсистеми КІСП на базі стандартів MRPII, ERP.

Аналіз сучасних програмних продуктів бухгалтерського обліку, які підтримують стандарти MRPII, ERP: 1С-Підприємство, Універсал, Галактика, Парус.

Сучасні КІСП на базі стандартів CRM, MIS, SEM, AIS.

Модуль 2. Бухгалтерський облік як предметна технологія інформаційних систем

Тема 3. Бухгалтерський облік як одна з предметних технологій інформаційних систем. Предмет і метод бухгалтерського обліку

Сутність бухгалтерського обліку. Функції бухгалтерського обліку у загальному циклі управління підприємством. Вимоги, що висуваються до бухгалтерського обліку. Вимірники бухгалтерського обліку.

Класифікація бухгалтерського обліку: за сферою обліку, за обліковими функціями. Фінансовий, податковий, управлінський облік.

Предмет бухгалтерського обліку. Об'єкти бухгалтерського обліку. Господарські засоби, джерела господарських засобів, господарські процеси.

Активи підприємства. Їх класифікація: за формою функціонування, за участю в обороті, за ступенем ліквідності.

Пасиви підприємства. Їх класифікація. Джерела власних та залучених засобів. Власний капітал за забезпечення.

Метод бухгалтерського обліку і його елементи: документування, інвентаризація, калькулювання, подвійний засіб, бухгалтерський баланс, оцінка, рахунки, бухгалтерська звітність.

Тема 4. Бухгалтерський баланс. Рахунки бухгалтерського обліку

Бухгалтерський баланс. Строки формування балансу. Актив балансу. Пасив балансу.

Стаття балансу. Активні та пасивні статті бухгалтерського балансу.

Розділи балансу підприємства.

Необоротні активи. Оборотні активи. Витрати майбутніх періодів.

Власний капітал. Забезпечення наступних витрат і платежів. Довгострокові зобов'язання. Поточні зобов'язання. Доходи майбутніх періодів.

Типи змін в балансі.

Дебет і кредит.

Рахунки бухгалтерського обліку. Зміст і будова рахунку. Активні рахунки. Пасивні рахунки. Активно-пасивні рахунки.

Синтетичні та аналітичні рахунки. Субрахунки.

Оборот. Дебетовий і кредитовий оборот.

Сальдо.

Подвійний запис. Кореспонденція рахунків. Бухгалтерська проводка (запис). Кореспондуючі рахунки.

Прості і складні бухгалтерські проводки.

План рахунків бухгалтерського обліку. Балансові, номінальні та позабалансові рахунки.

Класифікація рахунків за економічним змістом, за призначенням і будовою.

Відомості бухгалтерського обліку. Проста оборотна по синтетичних рахунках. Оборотна по аналітичних рахунках. Сальдова відомість (по залишках). Шаховий оборотний баланс.

Три пари рівностей в відомостях.

Тема 5. Облік господарських процесів

Господарський процес. Види господарських процесів.

Кругообіг вартостей засобів.

Облік процесу постачання. Собівартість. Транспортно-заготівельні витрати. Розподіл транспортно-заготівельних витрат.

Облік процесу виробництва. Витрати виробництва. Класифікація витрат: основні і накладні; прямі і непрямі.

Облік процесу реалізації. Фактична собівартість реалізованої продукції. Ціна реалізації (продажна вартість) товару.

Фінансові результати діяльності.

Тема 6. Предметні технології з документації бухгалтерського обліку

Документування. Документ. Основні реквізити документів. Вимоги до складання документів.

Уніфікація. Стандартизація.

Опрацювання бухгалтерських документів. Перевірка. Розцінка. Групування. Контрування.

Класифікація бухгалтерських документів. Внутрішні та зовнішні документи. Розпорядчі, виконавчі, бухгалтерського оформлення та комбіновані документи. Первинні та зведені документи. Разові та накопичувальні документи. Грошові, розрахункові та матеріальні документи. Однопозиційні та багатопозиційні документи.

Документообіг. Завдання документообігу. План (графік) документообігу.

Поточні та постійні архіви. Архівна книга. Терміни зберігання документів.

Тема 7. Звітність підприємств

Звітність. Вимоги, що висуваються до звітності: правові аспекти та якісні характеристики.

Моментна та інтервальна звітність. Статистична, податкова, фінансова, спеціальна, управлінська звітності. Нормативна та строкова звітності. Внутрішня та зовнішня звітності. Первинна, консолідована та зведена звітності.

Користувачі звітності. Внутрішні та зовнішні користувачі звітності.

Адресати, що отримують фінансову звітність.

Терміни подачі звітності.

Форми фінансової звітності. Баланс, Звіт про фінансові результати, Звіт про рух грошових коштів, Звіт про власний капітал, Примітки до фінансової звітності.

Положення (стандарти) бухгалтерського обліку.

4. Плани лекцій

Модуль 1. Теоретичні засади функціонування предметних технологій інформаційних систем

Тема 1. Сутність предметних технологій інформаційних систем

1.1. Інформаційна система підприємства.

1.2. Сутність інформаційної технології, її місце в інформаційній системі підприємства.

1.3. Предметна технологія інформаційних систем як складова інформаційної технології.

Література: основна [1 – 3]; додаткова [12; 17; 18; 23; 24; 27; 34; 35; 38].

Тема 2. Сучасні комп'ютерні інформаційні системи, котрі реалізують предметні технології підприємств

2.1. Сутність комп'ютерної інформаційної системи підприємства.

2.2. Структурні компоненти комп'ютерної інформаційної системи підприємства.

2.3. Підсистема бухгалтерського обліку КІСП.

2.4. Сучасні комп'ютерні інформаційні системи, що реалізують предметні технології інформаційної системи.

Література: основна [1 – 3]; додаткова [12; 17; 18; 23; 24; 27; 34; 35; 38].

Модуль 2. Бухгалтерський облік як предметна технологія інформаційних систем

Тема 3. Бухгалтерський облік як одна з предметних технологій інформаційних систем. Предмет і метод бухгалтерського обліку

3.1. Сутність бухгалтерського обліку.

3.2. Функції бухгалтерського обліку.

3.3. Вимоги, що висуваються до бухгалтерського обліку.

3.4. Класифікація бухгалтерського обліку.

3.5. Предмет та об'єкти бухгалтерського обліку.

3.6. Метод бухгалтерського обліку та його елементи.

Література: основна [4; 5]; додаткова [6; 8; 9; 11; 13; 14; 19; 25; 30; 31; 33; 37].

Тема 4. Бухгалтерський баланс. Рахунки бухгалтерського обліку

4.1. Загальна характеристика і структура бухгалтерського балансу.

4.2. Типи змін в балансі.

4.3. Рахунки бухгалтерського обліку: зміст і будова.

- 4.4. Подвійний запис.
- 4.5. План рахунків бухгалтерського обліку.
- 4.6. Класифікація рахунків.
- 4.7. Узагальнення даних поточного бухгалтерського обліку.

Література: основна [4; 5]; додаткова [6; 8 – 11; 13; 14; 16; 19; 21; 22; 25; 28; 30; 31; 36; 37].

Тема 5. Облік господарських процесів

- 5.1. Облік процесу постачання.
- 5.2. Облік процесу виробництва.
- 5.3. Облік процесу реалізації і визначення фінансових результатів.

Література: основна [4; 5]; додаткова [6; 8 – 11; 13; 14; 16; 19; 21; 22; 25; 28; 30; 31; 36; 37].

Тема 6. Предметні технології з документації бухгалтерського обліку

- 6.1. Загальні поняття про документи. Вимоги до складання документів.
- 6.2. Опрацювання бухгалтерських документів.
- 6.3. Класифікація бухгалтерських документів.
- 6.4. Документообіг та його значення.

Література: основна [4; 5]; додаткова [6; 7 – 11; 13; 14; 19; 20; 21; 22; 25; 26; 30 – 33; 36 – 38].

Тема 7. Звітність підприємств

- 7.1. Поняття та принципи побудови звітності.
- 7.2. Класифікація звітності та її користувачі.
- 7.3. Порядок складання, подання й оприлюднення фінансової звітності.
- 7.4. Форми фінансової звітності.

Література: основна [4; 5]; додаткова [6; 8; 9; 11; 13; 14; 19; 20; 21; 22; 25; 30; 31; 33; 36; 37].

5. Плани практичних занять

Практичні заняття – це організаційна форма навчального заняття, на якому студенти під керівництвом викладача проводять аналіз сучасних комп'ютерних інформаційних систем підприємства, вирішують задачі бухгалтерського обліку та формування звітності на підприємстві.

Практичні заняття проводяться з однією академічною групою.

На кожному практичному занятті викладач оцінює підготовку студентів до заняття, уміння здійснювати вирішення задач з бухгалтерського обліку на підприємствах. Підсумкові оцінки за кожне практичне заняття вносяться у відповідний журнал. Отримані студентом оцінки за окремі практичні заняття враховуються при виставленні поточної модульної (практичний модульний контроль) оцінки з даної навчальної дисципліни. Перелік тем практичних занять наведений в табл. 3.

Таблиця 3

Перелік тем практичних занять

Назва модулю	Теми практичних занять	Кількість годин
1	2	3
Модуль 1 Теоретичні засади функціонування предметних технологій інформаційних систем	Класи сучасних комп'ютерних інформаційних систем та тенденції їх розвитку	8
	Представники сучасних КІСП на українському ринку. Порівняння з аналогічними ПП з одного класу	6
Разом за модулем 1		14
Модуль 2 Бухгалтерський облік як предметна технологія інформаційних систем	Основні принципи бухгалтерського обліку та їх використання на практиці. Типи змін в балансі. Сальдо. Формування журналу господарських операцій	4
	Бухгалтерські рахунки. План рахунків. Правила визначення сальдо активного, пасивного та активно-пасивного рахунків	2
	Оборотна відомість. Шахова відомість. Проведення. Облікові регістри	4
	Облік грошових коштів в касі та на рахунках в банках	2
	Заробітна плата та податки, пов'язані з нею. Облік нарахування та виплати	4
	Облік розрахунків з підзвітними особами. Відрядження. Облік кредитів банку	2

1	2	3
	Облік МБП. Облік ГП на складі. Облік основних засобів і нематеріальних активів. Методи амортизації	4
	Витрати та доходи. Особливості відображення витрат і доходів	2
	Складання бухгалтерського балансу. Порядок складання звіту з фінансових результатів	4
	Документування бухгалтерських операцій	3
Разом за модулем 2		31
Разом за дисципліною		45

Мета практичних занять – придбання студентами вмінь і навичок вирішення задач бухгалтерського обліку на підприємствах та навичок в орієнтуванні та порівнянні сучасних інформаційних систем підприємства.

Виконання практичних завдань допоможе студентам сформувати *компетенції* з:

бухгалтерського обліку як однієї зі складових предметних технологій інформаційних систем підприємства;

проводити аналіз та порівняння сучасних інформаційних систем підприємства з можливістю їх подальшого обґрунтованого вибору.

6. Самостійна робота студентів

6.1. Основні форми самостійної роботи студентів

Необхідним елементом успішного засвоєння навчального матеріалу дисципліни є самостійна робота студентів зі спеціальною економічною та технічною літературою, нормативними актами з питань бухгалтерського обліку, спеціалізованими порталами в мережі Інтернет. Самостійна робота є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам:

1. Вивчення лекційного матеріалу.
2. Робота з вивчення рекомендованої літератури.

3. Вивчення основних термінів та понять з питань застосування бухгалтерського обліку на підприємстві.
4. Підготовка до практичних занять.
5. Підготовка до проміжного та підсумкового контролю.
6. Контрольна перевірка кожним студентом особистих знань за питаннями для самостійного поглибленого вивчення та самоконтролю.
7. Робота над доповіддю.
8. Робота в персональній навчальній системі.

6.2. Питання для самостійного опрацювання

Модуль 1. Теоретичні засади функціонування предметних технологій інформаційних технологій

Тема 1. Сутність предметних технологій інформаційних систем

Питання для самостійного поглибленого вивчення

1. Місце та роль предметних технологій інформаційних систем у діяльності підприємств.
2. Порівняльна характеристика інформаційної системи, інформаційної технології та предметної технології інформаційних систем.

Теми доповідей

1. Удосконалення предметних технологій інформаційних систем як одна з основних складових підвищення ефективності діяльності підприємства.
2. Сучасний стан розвитку інформаційних систем і інформаційних технологій на підприємствах.

Література: основна [1 – 3]; додаткова [12; 17; 18; 23; 24; 27; 34; 35; 38].

Тема 2. Сучасні комп'ютерні інформаційні системи, котрі реалізують предметні технології підприємств

Питання для самостійного поглибленого вивчення

1. Інформаційна система бухгалтерського обліку на підприємствах України.
2. Принципи інформатизації діяльності підприємств.

Теми доповідей

1. Системи та технології планування ресурсів підприємства – MRP, MRPII, ERP, ERP II.
2. Системи та технології управління підприємством – MIS, SEM.
3. Системи та технології управління виробництвом та постачанням – SCM, MES.
4. Система управління взаємовідносинами з клієнтами – CRM.

Література: основна [1 – 3]; додаткова [12; 17; 18; 23; 24; 27; 34; 35; 38].

Модуль 2. Бухгалтерський облік як предметна технологія інформаційних систем

Тема 3. Бухгалтерський облік як одна з предметних технологій інформаційних систем. Предмет і метод бухгалтерського обліку

Питання для самостійного поглибленого вивчення

1. Організація податкового обліку в сучасних функціональних інформаційних технологіях.
2. Співвідношення видів бухгалтерського обліку та можливість їх одночасної реалізації у сучасних інформаційних технологіях.

Теми доповідей

1. Основи функціонування бухгалтерського обліку на підприємствах.
2. Засади організації бухгалтерського обліку з використанням інформаційних технологій.
3. Принципи організації бухгалтерського обліку.

Література: основна [4; 5]; додаткова [6; 8; 9; 11; 13; 14; 19; 25; 30; 31; 33; 37].

Тема 4. Бухгалтерський баланс. Рахунки бухгалтерського обліку

Питання для самостійного поглибленого вивчення

1. Позабалансові рахунки та їх використання в діяльності підприємства.
2. Рахунки обліку витрат підприємства: види та оптимальність використання на різних підприємствах.

3. Бухгалтерський баланс для малих підприємств: спрощена форма.
4. План рахунків бухгалтерського обліку для бюджетних установ: основні відмінності.

Теми доповідей

1. Співвідношення рахунків бухгалтерського обліку та розділів бухгалтерського балансу.
2. Принципи організації бухгалтерського балансу.
3. Принципи формування Плану рахунків бухгалтерського обліку.

Література: основна [4; 5]; додаткова [6; 8; 9; 11; 13; 14; 19; 25; 30; 31; 33; 37].

Тема 5. Облік господарських процесів

Питання для самостійного поглибленого вивчення

1. Відмінності обліку господарських процесів на підприємствах різних форм власності, галузей та підпорядкування.
2. Формування фінансових результатів на підприємствах та їх відображення в бухгалтерському обліку.

Теми доповідей

1. Облік процесу постачання на підприємстві.
2. Облік процесу виробництва на підприємствах різних форм господарювання.
3. Облік процесу реалізації на підприємствах.

Література: основна [4; 5]; додаткова [6; 8 – 11; 13; 14; 16; 19; 21; 22; 25; 28; 30; 31; 36; 37].

Тема 6. Предметні технології з документації бухгалтерського обліку

Питання для самостійного поглибленого вивчення

1. Документування процесів підприємства як складова бухгалтерського обліку.
2. Інформаційні технології, які дозволяють автоматизувати процес документування.

Теми доповідей

1. Первинні документи з обліку заробітної плати: принципи формування.
 2. Первинні документи з обліку розрахунків з підзвітними особами: принципи формування.
 3. Первинні документи з обліку матеріальних цінностей: принципи формування.
- Література:** основна [4; 5]; додаткова [6; 7 – 11; 13; 14; 19 – 22; 25; 26; 30 – 33; 36 – 38].

Тема 7. Звітність підприємств

Питання для самостійного поглибленого вивчення

1. Звітність з управлінського обліку: принципи формування та терміни подання.
2. Звітність з податкового обліку: принципи формування та терміни подання.

Теми доповідей

1. Види бухгалтерської звітності на підприємстві.
 2. Звітність з фінансового обліку на підприємстві; внутрішня та зовнішня. Принципи формування та терміни подання.
- Література:** основна [4; 5]; додаткова [6; 8; 9; 11; 13; 14; 19 – 22; 25; 30; 31; 33; 36; 37].

7. Контрольні запитання для самодіагностики

Модуль 1. Теоретичні засади функціонування предметних технологій інформаційних систем

Тема 1. Сутність предметних технологій інформаційних систем

1. Дайте визначення терміна "інформаційна система".
2. Дайте визначення терміна "автоматизована інформаційна система".
3. У чому різниця між термінами "інформаційна система" та "автоматизована інформаційна система"?

4. Що таке "технологія"?
5. Дайте визначення терміна "інформаційна технологія".
6. Наведіть складові інформаційної технології.
7. Що таке предметна технологія?
8. Що таке забезпечуюча технологія?
9. Що таке функціональна технологія?

Література: основна [1 – 3]; додаткова [12; 17; 18; 23; 24; 27; 34; 35; 38].

Тема 2. Сучасні комп'ютерні інформаційні системи, котрі реалізують предметні технології підприємств

1. Що таке "комп'ютерна інформаційна система підприємства (КІСП)"?
2. Які структурні компоненти КІСП?
3. Що таке функціональні компоненти КІСП?
4. Що таке організаційні компоненти КІСП?
5. Що таке забезпечуючі компоненти КІСП?
6. Що відноситься до інформаційного забезпечення КІСП?
7. Що відноситься до програмного забезпечення КІСП?
8. Що відноситься до технічного забезпечення КІСП?
9. Що відноситься до технологічного забезпечення КІСП?
10. Що відноситься до лінгвістичного забезпечення КІСП?
11. Що відноситься до правового забезпечення КІСП?
12. Що відноситься до ергономічного забезпечення КІСП?
13. Опишіть місце КІСП в інформаційній системі підприємства.
14. Наведіть групи сучасних комп'ютерних інформаційних систем підприємства.

Література: основна [1 – 3]; додаткова [12; 17; 18; 23; 24; 27; 34; 35; 38].

Модуль 2. Бухгалтерський облік як предметна технологія інформаційних систем

Тема 3. Бухгалтерський облік як одна з предметних технологій інформаційних систем. Предмет і метод бухгалтерського обліку

1. Назвіть види господарського обліку.
2. Функції бухгалтерського обліку та їх короткий зміст.

3. Назвіть мету бухгалтерського обліку.
 4. Які вимірники застосовуються в бухгалтерському обліку.
 5. Назвіть предмет бухгалтерського обліку.
 6. Назвіть основні принципи (вимоги) бухгалтерського обліку.
 7. Назвіть види бухгалтерського обліку.
 8. Назвіть об'єкти бухгалтерського обліку.
 9. Класифікація господарських засобів підприємства за формами функціонування.
 10. Класифікація господарських засобів підприємства за їх участю в обороті.
 11. Класифікація господарських засобів підприємства за ступенем ліквідності.
 12. Класифікація джерел утворення господарських засобів підприємства.
 13. Що таке "метод бухгалтерського обліку"?
 14. Назвіть елементи методу бухгалтерського обліку.
- Література:** основна [4; 5]; додаткова [6; 8; 9; 11; 13; 14; 19; 25; 30; 31; 33; 37].

Тема 4. Бухгалтерський баланс. Рахунки бухгалтерського обліку

1. Дайте визначення бухгалтерському балансу.
2. Охарактеризуйте бухгалтерський баланс як метод бухгалтерського обліку.
3. Що становить бухгалтерський баланс за формою та економічним змістом?
4. Які розділи містить актив бухгалтерського балансу.
5. Які розділи містить пасив бухгалтерського балансу.
6. Який вимірник застосовується при складанні бухгалтерського балансу?
7. Дайте визначення поняттю "стаття балансу".
8. Як називаються сторони бухгалтерського балансу?
9. Якою умовою підтверджується правильність складання балансу?
10. Що відображається в активі балансу?
11. Що відображається в пасиві балансу?
12. Дайте визначення поняттю "валюта балансу".
13. За яким принципом розташовані об'єкти бухгалтерського обліку в активі та пасиві балансу?

14. Що таке господарська операція?
15. Які типи змін у балансі ви можете назвати?
16. Які господарські операції відносяться до першого типу змін?
17. Які господарські операції відносяться до другого типу змін?
18. Які господарські операції відносяться до третього типу змін?
19. Які господарські операції відносяться до четвертого типу змін?
20. Дайте визначення бухгалтерському рахунку.
21. Що означають терміни "дебет", "кредит"?
22. Дайте визначення активного, пасивного й активно-пасивного рахунків.
23. Наведіть приклади активного, пасивного й активно-пасивного рахунків.
24. Що таке сальдо?
25. Порядок визначення кінцевого сальдо (залишку) на активному рахунку.
26. Порядок визначення кінцевого сальдо (залишку) на пасивному рахунку.
27. Що таке "подвійний запис"?
28. Що таке "кореспонденція рахунків"?
29. Які рахунки називаються кореспондуючими?
30. Що таке "бухгалтерська проводка"?
31. Які види бухгалтерських проводок ви знаєте?
32. Що таке "проста бухгалтерська проводка"?
33. Що таке "складна бухгалтерська проводка"?
34. Що таке "синтетичний рахунок"?
35. Дайте визначення поняттю "аналітичний рахунок".
36. Дайте визначення поняттю "синтетичний облік".
37. Дайте визначення поняттю "аналітичний облік".
38. Що таке "План рахунків бухгалтерського обліку"?
39. Як формується бухгалтерський рахунок?
40. Яка система кодування застосовується для кодування бухгалтерських рахунків?
41. Що таке "позабалансові рахунки"?
42. Що таке "балансові рахунки"?
43. Що таке "три пари рівностей" при формуванні обігової сальнової відомості?

Література: основна [4; 5]; додаткова [6; 8; 9; 11; 13; 14; 19; 25; 30; 31; 33; 37].

Тема 5. Облік господарських процесів

1. Що таке "господарський процес"?
2. Дайте визначення поняттю "готова продукція".
3. Дайте визначення поняттю "процес постачання".
4. Дайте визначення поняттю "процес виробництва".
5. Що таке "процес виробництва"?
6. Що таке "витрати виробництва"?
7. Наведіть класифікацію витрат виробництва.
8. Дайте визначення поняттю "процес реалізації".
9. Що таке "фактична собівартість випуску продукції"?

Література: основна [4; 5]; додаткова [6; 8 – 11; 13; 14; 16; 19; 21; 22; 25; 28; 30; 31; 36; 37].

Тема 6. Предметні технології з документації бухгалтерського обліку

1. Дайте визначення поняттю "документ".
2. Дайте характеристику документації як елементу бухгалтерського обліку.
3. Що таке "документування"?
4. Що таке реквізит документа?
5. Наведіть класифікацію бухгалтерських документів.
6. Назвіть загальні реквізити для всіх документів.
7. Назвіть вимоги до оформлення паперових документів.
8. Чи можна робити виправлення у бухгалтерських документах?
9. Наведіть класифікацію бухгалтерських документів.
10. Які документи є внутрішніми?
11. Які документи є зовнішніми?
12. Що таке "документообіг"?
13. Дайте визначення терміна "графік документообігу".
14. Що таке "поточний архів" та "постійний архів"?

Література: основна [4; 5]; додаткова [6; 7 – 11; 13; 14; 19 – 22; 25; 26; 30 – 33; 36 – 38].

Тема 7. Звітність підприємств

1. Дайте визначення поняттю "звітність".
2. Наведіть вимоги, що висуваються до звітності.
3. Що відноситься до правових аспектів вимог до звітності?

4. Що відноситься до якісних характеристик вимог до звітності?
5. Наведіть класифікацію звітності.
6. Наведіть користувачів бухгалтерської звітності.
7. Що таке "консолідована бухгалтерська звітність"?
8. Наведіть адресатів, яким подається фінансова звітність.
9. Наведіть терміни подання фінансової звітності та законодавчі акти, що регулюють терміни її подання.
10. Наведіть форми фінансової звітності підприємства.

Література: основна [4; 5]; додаткова [6; 8; 9; 11; 13; 14; 19 – 22; 25; 30; 31; 33; 36; 37].

8. Тематика контрольних робіт для студентів заочної форми навчання

Контрольна робота реферативного типу передбачає глибоке засвоєння студентами заочної форми навчання матеріалу навчальної дисципліни і включає два теоретичних питання, одне практичне.

Варіант контрольної роботи обирається студентом відповідно до останнього номера його залікової книжки.

Варіант 0

1. ERP – система планування ресурсів підприємства.
2. Сутність та функції бухгалтерського обліку.
3. Практичне завдання з бухгалтерського обліку.

Варіант 1

1. MRPII – система планування виробничих ресурсів підприємства.
2. Бухгалтерський баланс та його структура.
3. Практичне завдання з бухгалтерського обліку.

Варіант 2

1. CRM – система управління взаємовідносинами з клієнтами.
2. Рахунки бухгалтерського обліку.
3. Практичне завдання з бухгалтерського обліку.

Варіант 3

1. AIS – інформаційна система бухгалтерського обліку.
2. План рахунків бухгалтерського обліку.
3. Практичне завдання з бухгалтерського обліку.

Варіант 4

1. MIS – управлінські інформаційні системи.
2. Облік процесу виробництва.
3. Практичне завдання з бухгалтерського обліку.

Варіант 5

1. SEM – системи стратегічного управління підприємством.
2. Документообіг на підприємстві.
3. Практичне завдання з бухгалтерського обліку.

Варіант 6

1. MRP – системи планування матеріальних ресурсів.
2. Фінансова звітність підприємств.
3. Практичне завдання з бухгалтерського обліку.

Варіант 7

1. SCM – системи управління ланцюжками постачань.
2. Внутрішня звітність підприємства.
3. Практичне завдання з бухгалтерського обліку.

Варіант 8

1. CSRP – системи планування ресурсів, узгоджені з покупцями.
2. Предмет, метод та об'єкти бухгалтерського обліку.
3. Практичне завдання з бухгалтерського обліку.

Варіант 9

1. OLAP – технології аналітичної обробки інформації в режимі реального часу.
2. Облік процесу реалізації.
3. Практичне завдання з бухгалтерського обліку.

9. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі: індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль тощо.

Індивідуально-консультативна робота з теоретичної частини дисципліни проводиться у вигляді:

- 1) індивідуальних консультацій (запитання – відповідь стосовно проблемних питань теоретичного матеріалу дисципліни);
- 2) групових консультацій (розгляд типових прикладів, практики впровадження та використання предметних технологій інформаційних систем, практики вирішення задач бухгалтерського обліку);
- 3) дистанційних консультацій засобами персональної навчальної системи.

Індивідуально-консультативна робота з практичної частини дисципліни проводиться у вигляді:

- 1) індивідуальних консультацій (розгляд практичних завдань, стосовно яких виникли запитання);
- 2) групових консультацій (розгляд практичних ситуацій, рольових ігор, які потребують колективного обговорення);
- 3) дистанційних консультацій засобами персональної навчальної системи.

Індивідуально-консультативна робота для комплексної оцінки засвоєння програмного матеріалу проводиться у вигляді:

- 1) індивідуального захисту самостійних та індивідуальних завдань;
- 2) підготовки доповідей.

10. Методики активізації процесу навчання

При викладенні навчальної дисципліни для активізації навчального процесу передбачено застосування сучасних навчальних технологій. Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни наведено в табл. 4.

Таблиця 4

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
Тема 1. Сутність предметних технологій інформаційних систем	Міні-лекція "Предметні технології як складова інформаційної системи підприємства"
Тема 2. Сучасні комп'ютерні інформаційні системи, котрі реалізують предметні технології підприємств	Проблемна лекція з питання використання сучасних комп'ютерних інформаційних систем на підприємствах

1	2
Тема 3. Бухгалтерський облік як одна з предметних технологій інформаційних систем. Предмет і метод бухгалтерського обліку	Проблемна лекція з питання основ бухгалтерського обліку
Тема 4. Бухгалтерський баланс. Рахунки бухгалтерського обліку	Проблемна лекція з ведення бухгалтерських рахунків
Тема 5. Облік господарських процесів	Ділова гра "Облік процесів постачання та реалізації на торгівельному підприємстві"
Тема 6. Предметні технології з документації бухгалтерського обліку	Кейс "Організація документообігу з обліку на підприємстві"
Тема 7. Звітність підприємств	Проблемна лекція з питання формування різних форм звітності

Проблемні лекції – спрямовані на розвиток логічного мислення студентів і характеризуються тим, що коло питань теми обмежується двома-трьома ключовими моментами, увага студентів концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення у підручниках, використовується досвід закордонних навчальних закладів з роздачею студентам під час лекцій друкованого матеріалу та виділенням головних висновків з питань, що розглядаються. При читанні лекцій студентам даються питання для самостійного розмірковування, проте лектор сам відповідає на них, не чекаючи відповідей студентів. Система питань в ході лекції відіграє активізуючу роль, примушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді.

Міні-лекції – передбачають виклад навчального матеріалу за короткий проміжок часу та характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Міні-лекції проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження.

Кейс-метод (метод аналізу конкретних ситуацій) – дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу.

Рольові (ділові) ігри – форма активізації студентів, за якої вони задіяні в процесі інсценізації певної виробничої ситуації у ролі безпосередніх учасників подій.

11. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час лекційних занять, виконуючи практичні завдання щодо бухгалтерського обліку на підприємствах.

Оцінювання знань, умінь та навичок студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, практичні та лабораторні заняття, а також самостійну роботу.

Перевірка та оцінювання знань студентів може проводитись кількома методами:

1. Оцінювання знань студента під час лекційних занять.
2. Оцінювання знань студентів під час практичних занять.
3. Виконання завдань для самостійної роботи.
4. Підготовка доповіді (як елемента самостійної роботи).
5. Проведення проміжного контролю.
6. Проведення поточно-модульного контролю.

Порядок оцінювання знань студентів під час практичних занять.

Оцінювання під час проведення лабораторних занять має на меті перевірку рівня підготовленості студентів до виконання конкретної роботи та рівня засвоєння вивченого матеріалу. Оцінювання під час практичних занять проводиться за 12-бальною шкалою за такими критеріями:

1) систематичність, активність та результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни; відвідування занять;

2) уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді задач обробки інформації з бухгалтерського обліку та функціонування предметних технологій інформаційних систем;

3) якість, самостійність та своєчасність виконання завдань для практичних занять;

4) ступінь засвоєння технологій обробки бухгалтерської інформації;
5) логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Порядок оцінювання самостійної роботи студентів.

Оцінювання знань студентів під час виконання завдань для самостійної роботи проводиться за 12-бальною шкалою за такими критеріями:

1) розуміння та ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

2) ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;

3) ознайомлення з рекомендованою літературою, а також з матеріалами спеціалізованих порталів мережі Інтернет з питань, що розглядаються;

4) уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді задач обробки інформації з бухгалтерського обліку та інших питань предметних технологій інформаційних систем, що розглядаються;

5) логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки;

6) самостійність виконання та своєчасність здачі завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу).

Підготовка доповіді є важливим елементом самостійної роботи студентів над навчальною дисципліною. Мета доповіді – поглиблення теоретичних знань, набутих студентами в процесі вивчення дисципліни.

Підготовка доповіді має сприяти глибшому засвоєнню студентами навчальної дисципліни, спонукає ґрунтовно вивчати технічну документацію щодо предметних технологій інформаційних систем та організації бухгалтерського обліку, матеріали спеціалізованих електронних видань в мережі Інтернет, навчально-методичну літературу та спеціальні наукові видання, у яких розглядаються питання впровадження та ефективного використання предметних технологій інформаційних систем та бухгалтерського обліку.

Першим етапом підготовки доповіді є вибір теми. Студенти обирають тему доповіді за власним розсудом, але відповідно до тематики, визначеної кафедрою інформаційних систем. За погодженням з викладачем студент може підготувати доповідь на іншу тему, якої немає у цьому переліку.

Після вибору теми студент повинен розробити й викласти в письмовій формі план. План доповіді слід розробляти після ознайомлення з літературними джерелами, які висвітлюють ті чи інші питання і проблеми з теми дослідження.

План має включати лише ті питання, які безпосередньо стосуються теми і дають змогу повно і глибоко розкрити її.

Після затвердження плану доповіді студент пише тези доповіді та готує мультимедійну презентацію.

Презентація має бути надана викладачу в друкованому та електронному вигляді. Друкувати слайди презентації слід на білих аркушах стандартного формату А4, які треба зшити будь-яким способом.

Титульний аркуш повинен мати такий зміст: назва університету; назва кафедри; назва навчальної дисципліни; тема доповіді; прізвище, ініціали студента, навчальна дисципліна, номер академічної групи; дата подання доповіді викладачеві на перевірку (день, місяць, рік).

Наступним за титульним аркушем подається детальний план доповіді, в якому треба виділити вступ, підрозділи основного змісту, висновки та список використаної літератури, додатки.

Усі аркуші слід пронумерувати – порядковий номер ставиться в правому верхньому куту сторінки, при цьому нумерація починає ставиться на першому аркуші після вступу.

У кінці доповіді дається повний список використаних джерел. Його необхідно скласти у певному порядку: спочатку наводяться законодавчі та нормативні акти, статистичні довідники, загальна та спеціальна література за алфавітом.

Презентація має бути підготовлена і подана на кафедру не пізніше зазначеної в навчальному плані дати.

Студенти мають дотримуватися таких рекомендацій щодо оформлення презентацій.

1. Презентація має відбивати основні положення доповіді.
2. Для того, щоб адекватно відбити зміст доповіді в презентації можна текст доповіді розбити на логічні частини і для кожної з частин створити 1 – 2 слайди.
3. На слайди слід виносити тези, а не розміщувати великі неструктуровані текстові фрагменти.
4. На першому слайді зазвичай розміщують інформацію про тему та мету доповіді, про доповідача і т. ін.

5. Слід пам'ятати, що найкраще сприймається інформація, що представлена у вигляді схем, рисунків і таблиць.

6. Презентація має бути оформлена в одному стилі, бажано діловому, адже це дає можливість сприймати її як одне ціле.

7. Не слід занадто перевантажувати слайди декоративними елементами, адже дизайн презентації не повинен відволікати слухача від змісту доповіді.

8. Велика кількість анімаційних ефектів також заважає сприйняттю.

9. Кольорове рішення має бути не агресивним, приємним для зору.

10. При виборі розміру шрифту треба орієнтуватися на розмір аудиторії, в якій буде проводитися доповідь, та відстань від екрану до слухачів.

Доповідь з презентацією оцінюються за критеріями:

самостійності виконання;

логічності та деталізації плану;

повноти й глибини розкриття теми;

наявності ілюстрації (таблиці, рисунки, схеми, тощо);

кількості використаних джерел;

використання цифрової інформації та відображення практичного досвіду;

наявність конкретних пропозицій і прогнозів з обов'язковим посиланням на використані літературні джерела;

якості оформлення.

Проміжний контроль

Метою проміжного контролю з навчальної дисципліни є перевірка рівня засвоєння студентами навиків з оброблення бухгалтерської інформації та знайомстві з певними сучасними комп'ютерними інформаційними системами підприємств.

Проміжний контроль рівня знань передбачає перевірку ступеня опанування студентом матеріалу лекційного модуля та вміння застосувати його для вирішення практичної ситуації і проводиться у вигляді тестування або розв'язання кейсів. При цьому тестове завдання може містити як запитання, що стосуються суто теоретичного матеріалу, так і запитання, спрямовані на вирішення невеликого практичного завдання. Тестове завдання може містити запитання одиничного і множинного вибору різного рівня складності.

Проведення поточного модульного контролю

Поточний модульний контроль здійснюється та оцінюється за двома складовими: практичний модульний контроль і лекційний (теоретичний) модульний контроль. *Оцінка за практичну складову модульного контролю* виставляється за результатами оцінювання знань студента під час практичних занять та проміжного контролю.

Оцінка за лекційну (теоретичну) складову модульного контролю виставляється за результатами самостійної роботи студентів (враховуючи в тому числі оцінку за підготовку доповіді з презентацією) та результатами модульної контрольної роботи (та/або проміжних контрольних робіт).

Для оцінювання рівня відповідей студентів на тестові завдання використовуються такі критерії оцінювання:

оцінка "відмінно" – 12 балів – виставляється у випадку, якщо студент правильно відповів на 95 – 100 % тестових запитань, 11 балів – 90 – 94,99 % тестових запитань;

оцінка "дуже добре" (10 балів) – 85 – 89,99 % правильних відповідей;

оцінка "добре": 9 балів – 80 – 84,99 % правильних відповідей, 8 балів – 75 – 79,99 % правильних відповідей, 7 балів – 65 – 74,99 % правильних відповідей;

оцінка "задовільно" (6 балів) – 60 – 64,99 % правильних відповідей;

оцінка "достатньо": 5 балів – 55 – 59,99 % правильних відповідей, 4 бали – 45 – 54,99 % правильних відповідей;

оцінка "незадовільно" (3 бали) – 30 – 44,99 % правильних відповідей;

оцінка "незадовільно": 2 бали – 15 – 29,99 % правильних відповідей, 1 бал – 0 – 14,99 % правильних відповідей.

Тести для проміжного контролю обираються із загального переліку тестів за відповідними модулями.

Метою вирішення тестових завдань з навчальної дисципліни є засвоєння студентами теоретичних знань з оброблення облікової інформації в середовищі певної інформаційної системи з використанням інформаційних технологій, придбання практичних вмінь та навичок в розробленні постановки задачі.

Відповідно до Галузевого стандарту освіти тестові завдання спрямовані на забезпечення виконання студентами виробничих функцій (технічних, виконавських, проектувальних, організаційних), задач діяльності (про-

фесійних, соціально-виробничих і соціально-побутових) та класів задач діяльності (стереотипних, діагностичних і евристичних), згідно яких має здійснюватися підготовка фахівця певного рівня кваліфікації.

Таким чином, після вивчення тем 1 – 2 (модуль 1) студенти денної форми виконують завдання до модуля 1. Відповідно, після вивчення тем 3 – 7 (модуль 2) – завдання до модуля 2.

Завдання модульного контролю містить тести різного рівня складності та/або теоретичні запитання.

Зразок модульного завдання до модуля 1

1. Дайте характеристику MRP-системі.
2. Дайте характеристику CRM-системі.
3. Що таке "інформаційна система"?
4. Що відноситься до функціональних технологій інформаційної системи?
5. Що відноситься до лінгвістичного забезпечення КІСП?
6. Що відноситься до програмного забезпечення КІСП?
7. Дайте характеристику MIS-системі.

Викладач _____

Відповіді студентів оцінюються за 12-бальною системою згідно з кваліфікаційними вимогами до бакалаврів напряму підготовки 6.050101 "Комп'ютерні науки". Кожне завдання модульного контролю оцінюється окремо. Загальна оцінка розраховується як середньозважена оцінок: завдання № 1 – 0,25; завдання № 2 – 0,25; завдання № 3 – 0,1; завдання № 4 – 0,1; завдання № 5 – 0,1; завдання № 6 – 0,1; завдання № 7 – 0,1.

Загальна оцінка за модульним завданням складається як сума добутків оцінки за 12-бальною шкалою та питомої ваги кожної з оцінок.

Зразок модульного завдання до модуля 2

Теоретична частина

1. Дати визначення балансу.
2. Визначити тип змін та обґрунтувати вибір:
 - а) виплачена з каси заробітна плата працівникам підприємства – 18 740 грн;
 - б) на поточний рахунок у банку надійшли гроші від покупців – 9 050 грн;

в) перераховані грошові кошти з розрахункового рахунку для погашення заборгованості перед державою по податку з доходів фізичних осіб – 2 300 грн;

3. Що таке "нематеріальні активи"? Навести приклади нематеріальних активів підприємства.

4. Визначити суму зобов'язань підприємства при умові, що активи станом на 1 січня поточного року складають 50 000 грн, а власний капітал – 42 000 грн.

Практична частина

1. На підставі даних про залишки господарських активів та джерел їх формування (табл. 1) необхідно скласти баланс станом на 1 січня 2012 року.

Таблиця 1

Вихідні дані

№ п/п	Господарські активи, капітали і зобов'язання	Сума, грн
1	Виробничі запаси	30 000,00
2	Векселі видані	10 000,00
3	Вилучений капітал	15 000,00
4	Короткострокові позики банку	24 000,00
5	Основні засоби	45 000,00
6	Статутний капітал	125 000,00
7	Нематеріальні активи	5 000,00
8	Знос основних засобів	6 000,00
9	Накопичена амортизація нематеріальних активів	200,00
10	Заборгованість перед постачальниками та підрядниками	30 000,00
11	Товари	10 0,00
12	Незавершене будівництво	16 000,00
13	Заборгованість перед бюджетом	5 800,00
14	Незавершене виробництво	14 500,00
15	Резерв сумнівних боргів	7 000,00
16	Заборгованість покупців за товари, роботи та послуги	18 000,00
17	Заборгованість із соціального страхування	3 500,00
18	Непокриті збитки	10 000,00
19	Заборгованість підзвітних осіб	500,00
20	Грошові кошти в касі підприємства	500,00
21	Заборгованість із заробітної плати	12 000,00
22	Довгострокові кредити банку	25 000,00
23	Грошові кошти на поточному рахунку	70 000,00
24	Доходи майбутніх періодів	3 000,00
25	Готова продукція	17 000,00

2. Протягом січня 2012 року на підприємстві були зафіксовані такі господарські операції:

а) часткова погашена заборгованість перед постачальниками на суму 20 000 грн;

б) отримано паливо від постачальника (без передплати) на суму 5 000 грн;

в) нарахована заробітна плата основним виробничим робітникам підприємства у сумі 47 000 грн;

г) отримані з заробітної плати податок з доходів фізичних осіб у сумі 7 000 грн;

д) підзвітна особа здала звіт про використання 450 грн, які були видані під звіт для покупки палива (про що надані відповідні документи);

е) залишок невикористаної суми (50 грн) підзвітна особа повернула до каси підприємства;

є) для виплати заробітної плати з розрахункового рахунку у касу отримано 25 000 грн;

ж) виплачена заробітна плата працівникам підприємства у сумі 25 000 грн;

з) перераховано в бюджет заборгованість з податку на доходи фізичних осіб у сумі 4 000 грн;

и) отримано від покупців як погашення заборгованості за раніше відвантажену продукцію – 15 000 грн.

Необхідно: зробити бухгалтерські проведення за господарськими операціями та розрахувати залишки по рахункам бухгалтерського обліку, зважаючи, що залишки на початок звітного місяця наведені у завданні 1.

3. Скласти бухгалтерський баланс станом на 31 січня, використовуючи дані попередніх завдань.

Викладач _____

Відповіді студентів оцінюються за 12-бальною системою згідно з кваліфікаційними вимогами до бакалаврів напряму підготовки 6.050101 "Комп'ютерні науки". Кожне завдання модульного контролю оцінюється окремо. Окремо розраховується оцінка за теоретичну складову модульного контролю і окремо – за практичну складову.

Загальна оцінка за теоретичну складову модульного контролю розраховується як середньозважена оцінок: завдання № 1 – 0,15; завдання № 2 – 0,5; завдання № 3 – 0,15; завдання № 4 – 0,2.

Загальна оцінка за практичну складову модульного контролю розраховується як середньозважена оцінок: завдання № 1 – 0,25; завдання № 2 – 0,5; завдання № 3 – 0,25.

Загальна оцінка за складовими (теоретичною та практичною) модульного контролю складається як сума добутків оцінки за 12-бальною шкалою та питомої ваги кожної з оцінок.

Для підведення підсумків роботи студентів з навчальної дисципліни "Предметні технології інформаційних систем" виставляється загальна оцінка, яка враховує оцінки по кожному виду контролю (оцінки поточно-модульного контролю за роботу протягом семестру).

Підсумкова оцінка з дисципліни згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів Університету в систему оцінювання за шкалою ECTS конвертується в підсумкову оцінку за шкалою ECTS (табл. 5).

Таблиця 5

**Переведення показників успішності знань студентів ХНЕУ
в систему оцінювання за шкалою ECTS**

Відсоток студентів, які зазвичай успішно досягають відповідної оцінки	Оцінка за шкалою ECTS		Оцінка за бальною шкалою, що використовується в ХНЕУ	Оцінка за національною шкалою
10	відмінне виконання	A	12 – 11	відмінно
25	вище середнього рівня	B	10	
30	взагалі робота правильна, але з певною кількістю помилок	C	9 – 7	добре
25	непогано, але зі значною кількістю недоліків	D	6	задовільно
10	виконання задовольняє мінімальні критерії	E	5 – 4	
–	потрібне повторне перескладання	FX	3	незадовільно
–	повторне вивчення дисципліни	F	2 – 1	

12. Рекомендована література

12.1. Основна

1. Автоматизированные информационные технологии в экономике : учебник / под ред. Г. А. Титоренко. – М. : Компьютер, ЮНИТИ, 1998. – 400 с.
2. Івахненко С. В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту : навч. посібн. / Івахненко С. В. – К. : Знання-Прес, 2003. – 349 с.
3. Інформаційні системи бухгалтерського обліку : підручник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 "Облік і аудит" / Ф. Ф. Бутинець, С. В. Івахненко, Т. В. Давидюк та ін. ; за ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. – 2-е вид., перероб. і доп. – Житомир : ПП "Рута", 2002. – 544 с.
4. Теорія бухгалтерського обліку : навч. посібн. / Т. М. Серікова, Ю. Д. Малярєвський, В. І. Отенко та ін. – Х. : ХДЕУ, 2001. – 372 с.
5. Фартушняк О. В. Бухгалтерський облік : конспект лекцій / О. В. Фартушняк, І. Ю. Пасічник, В. В. Ольховська. – Ч. 1. – Х. : ХНЕУ, 2009. – 136 с.

12.2. Додаткова

6. Билуха Н. Т. Теория бухгалтерського учета : учебник / Билуха Н. Т. – К. : 2000. – 692 с.
7. Бутинець Т. А. Документування господарських операцій: Теорія, методологія, комп'ютеризація : наук. вид. / Бутинець Т. А. – Житомир : ЖІТІ, 1999. – 412 с.
8. Бухгалтерский учет и финансовая отчетность в Украине / под ред. С. Ф. Голова. – Днепропетровск : ТОВ "Баланс-клуб", 2000. – 768 с.
9. Бухгалтерский финансовый учет / под ред. Ф. Ф. Бутинця. – Житомир : ЖИТИ, 2001. – 672 с.
10. Бухгалтерский финансовый учет : практикум / под ред. Ф. Ф. Бутинця. – Житомир : ЖИТИ, 2001 – 512 с.
11. Васюта-Беркут О. І. Теорія бухгалтерського обліку : навч. посібн. / О. І. Васюта-Беркут, Г. Ф. Шепітко, Н. О. Ромашевська. – К. : МАУП, 2001. – 176 с.
12. Гужва В. М. Інформаційні системи і технології на підприємствах / Гужва В. М. – К. : КНЕУ, 2001. – 400 с.
13. Деващук Л. Г. Теоретичні основи та практика бухгалтерського обліку / Л. Г. Деващук, В. І. Єрмолаєва, Я. П. Квач та ін. – Ч. 1. – Х. : Одісей, 2002. – 496 с.
14. Завгородний В. П. Бухгалтерский учет, контроль и аудит в условиях рынка / В. П. Завгородний, В. Я. Савченко. – К. : Изд. "Блиц-Информ", 1995. – 832 с.

15. Завгородний В. П. Налоги и налоговый контроль в Украине / Завгородний В. П. – К. : А.С.К., 2003. – 640 с.
16. Инструкция об использовании Плана счетов бухгалтерского учета активов, капитала, обязательств и хозяйственных операций предприятий и организаций № 291 от 30.11.1999 г. // Все о бухгалтерском учете, 2008. – № 27. – С. 6–64.
17. Информационные системы в экономике / под ред. В. В. Дика. – М. : Финансы и статистика, 1996. – 272 с.
18. Информационные технологии бухгалтерского учета / О. П. Ильина. – СПб. : Питер, 2001. – 688 с.
19. Малюга Н. М. Теорія бухгалтерського обліку. Збірник вправ / Малюга Н. М. – Житомир : ПП "Рута", 2002. – 480 с.
20. Методичні рекомендації до застосування регістрів бухгалтерського обліку, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 29.12.2000 р. № 356 // Баланс. – 2001. – № 5. – С. 2–9.
21. Методичні рекомендації до практичних занять з навчальної дисципліни "Бухгалтерський облік" для студентів спеціальності 8.050106 усіх форм навчання / укл. Ю. Д. Малярєвський, О. О. Сотнікова, М. С. Горяєва. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2006. – 60 с.
22. Национальные стандарты бухгалтерского учета // Все о бухгалтерском учете. – 2008. – № 13. – С. 3 – 112.
23. Орлов П. І. Інформаційні системи та технології в управлінні, освіті, бібліотечній справі / П. І. Орлов, О. М. Луганський. – Х. : Вид. "Прометей-Прес", 2002. – 292 с.
24. Основи інформаційних систем : навч. посібн. / В. Ф. Ситник, Т. А. Писарєвська, Н. В. Єрьоміна та ін. ; за ред. В. Ф. Ситника. – К. : КНЕУ, 2001. – 420 с.
25. Пархоменко В. М. Формирование бухгалтерского учета в Украине / Пархоменко В. М., Баранцев П. П. – Луганск : Промдрук ДСД "Лугань", 2000. – 272 с.
26. Первичная документация / сост. О. Пироженко. – 3-е изд., изм. и доп. – Х. : Фактор, 2003. – 220 с.
27. Петров В. Н. Информационные системы / Петров В. Н. – СПб. : Питер, 2002. – 688 с.
28. План счетов бухгалтерского учета активов, капитала, обязательств и хозяйственных операций предприятий и организаций // Все о бухгалтерском учете. – 2008. – № 27. – С. 29–36.
29. Пономаренко В. С. Інформаційні системи і технології у зовнішньоекономічній діяльності : навч. посібн. / В. С. Пономаренко, І. В. Журавльова. – Х. : Вид. ХДЕУ, 2002. – 328 с.

30. Практикум з навчальної дисципліни "Бухгалтерський облік" : навч.-практ. посібн. / О. В. Фартушняк, І. Ю. Пасічник, М.С. Горяєва та ін. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2009. – 96 с.
31. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.99 р. // Все про бухгалтерський облік. – 2007. – № 86. – С. 3–6.
32. Саттон М. Корпоративный документооборот: принципы, технологии, методология внедрения / Саттон М. – СПб. : Азбука, 2002. – 430 с.
33. Сахарцева І. Г. Бухгалтерський облік : навч. посібн. з виконання практичних завдань / Сахарцева І. Г. – К. : Кондор, 2005. – 556 с.
34. Ситник В. Ф. Основи інформаційних систем : навч. посібн. / Т. А. Писаревська, Н. В. Єрьоміна, О. С. Краєва ; за ред. В. Ф. Ситника. – К. : КНЕУ, 2001. – 420 с.
35. Терещенко Л. О. Інформаційні системи і технології в обліку : навч. посібн. / Терещенко Л. О., Матієнко-Зубенко І. І. – К. : КНЕУ, 2004. – 187 с.
36. Харламова Г. В. Практическое пособие бухгалтеру-менеджеру / Харламова Г. В. – Х. : Основа, 1993. – 224 с.
37. Чебанова Н. В. Бухгалтерский учет : учебн.-практ. пособ. / Чебанова Н. В., Котенко Л. Н. – К. : НВФ "Студцентр", 1997. – 253 с.
38. Шатохіна О. Облік та інформаційне забезпечення управління господарською діяльністю підприємств / Шатохіна О. // Бухгалтерський облік і аудит. – 2004. – № 3. – С. 28–33.

12.3. Ресурси мережі Інтернет

39. Журнал "Информационные технологии. Аналитические материалы" [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://it.ridne.net>.
40. Інтернет журнал Link Львівського сайту інформаційних технологій ITEL [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://itel.netfirms.com/>.
41. Історія розвитку інформаційних технологій в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : – http://www.icfcst.kiev.ua/MUSEUM/IT_u.html.
42. Налоги и бухгалтерский учет [Электронный ресурс]. – Режим доступа : basa.tav.kharkov.ua.
43. Нормативні акти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.nau.kiev.ua.
44. Центр информационных технологий [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.citmggu.ru>.

Зміст

Вступ	3
1. Кваліфікаційні вимоги до студентів у галузі предметних інформаційних технологій	4
2. Тематичний план навчальної дисципліни	6
3. Зміст дисципліни за модулями та темами	7
4. Плани лекцій	10
5. Плани практичних занять	12
6. Самостійна робота студентів	14
6.1. Основні форми самостійної роботи студентів	14
6.2. Питання для самостійного опрацювання	15
7. Контрольні запитання для самодіагностики	18
8. Тематика контрольних робіт для студентів заочної форми навчання	23
9. Індивідуально-консультативна робота	24
10. Методики активізації процесу навчання	25
11. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів	27
12. Рекомендована література	36
12.1. Основна	36
12.2. Додаткова	36
12.3. Ресурси мережі Інтернет	38

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ПРЕДМЕТНІ ТЕХНОЛОГІЇ
ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ"**

**для студентів напряму підготовки
6.050101 "Комп'ютерні науки"
всіх форм навчання**

Укладач **Беседовський Олександр Миколайович**

Відповідальний за випуск **Пономаренко В. С.**

Редактор **Бутенко В. О.**

Коректор **Мартовицька-Максимова В. А.**

План 2012 р. Поз. № 288.

Підп. до друку Формат 60×90 1/16. Папір MultiCopy. Друк Riso.

Ум.-друк. арк. 2,5. Обл.-вид. арк. 3,13. Тираж прим. Зам. №

Видавець і виготівник – видавництво ХНЕУ, 61166, м. Харків, пр. Леніна, 9а

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи
Дк № 481 від 13.06.2001 р.*

Робоча програма
навчальної дисципліни
"ПРЕДМЕТНІ ТЕХНОЛОГІЇ
ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ"
для студентів напряму підготовки
6.050101 "Комп'ютерні науки"
всіх форм навчання